ב) [בר"ן נוסף חמרא], (ג הרא"ש איתא אמא

זקינה וכן ברי"ף אמא סבתא], ד) [בכת"י: גחין קאי אימא עילויה סלקא

והמשתבה

ובגירסא שלפנינו הרש"ש מגיה דל"ל וסליקא לה], ולפנינו

ה) [תיבות וכל אימת כו' עד עלויה ליתא בע"י

קייבות וכג חימת כרי על עלויה ליתא בע"י
וכן ברי"ף ורא"ש ליתא)
ו) [בכם"י: ארנקר. וכע"ז
ברי"ף ארנקי שלך. וכע"ז
לקמן לב ע"אן, ו) [שבת

סו: קלג: קלד. עירובין כט:

סה. קלג. קלז. עירובין כע. סה. מ"ק יב. יח: יומא עח: יבמות כה. כתובות י:

לט: נ. גיטין סו: ע. ע״ו

דרבקה ערוך], ע) [כתובות קיא ע"א], י) פי' המתין, כ) [בכת"י: אס. ונדכל"ל],

מ״כ פרשה קדושים

מלביש ומנעיל מכנים וכו׳],

נ) וברש"י שבט"י: ומראה.

ם) [שם: גרסינן], ע) [שם: שבמקרא], פ) [שם: שאני

יחיד ואהוב. ועיין רש"ל], יחיד ואהוב. ועיין רש"ל], (3) [שם נוסף ד"ה:

אתרת. המתין:ן, ק) ועדיות

פ"ב מ"י], ל) [בדפו"ר: משמיעה], ש) [ברש"י

משמיעה], ש) [ברש"י שברי"ף: אם היה אביו חכם

וחכם אחר נחלק עמו בדבר הלכה לא יאמר הבן נראין דברי אותו פלוני החולק נגד

אביו], **ס**) [חנא דבי אליהו רבא פ"ל], **א**) [עיין רש"ש],

ב"ב טו ע"ל (ג"ב טו ע"ל) (ב ב) [עי תום ככה. ד"ה ועל ידי], ג) [דפרקין ה"ה

ה"ו (כ.). ובפאה פ"א ה"א], ד) [עי' ירושלמי

פרשה א, מ) [בע"י

נט. נ. גישין טו. ע כח:], **ח**) [מינקת תרגום ירוש' מרי

909

שלו א ב טוש״ע י״ד סי׳ רמ סעי׳ כה: שלח ג מיי׳ פ״ה מהל׳ מלכים הלכה ט: מתרים הלכה ד מתרים הלכה ד

סמג עשין קיב טוש"ע י"ד סימן רמ סעיף ו: שבו ה ו מיי שם הלי ה טוש"ע שם סער' ט: שמא ז ח מיי פ"ד מהלי ח"ח הלי ג

ופ"ו מהל' ממרים הל' ג מו רמב סעיף וסימן וובטור סי׳ רמו סכ״ה: ונכלות פי ינון פני זון. שבוב ט מיי׳ פ״ו מהלי ממרים הלכה ג מוש"ע שם סי׳ רמ סעי׳

ב: שמג י מיי שם טוש״ע שם סעיף ד:

תורה אור השלם ו. מזמור לאסף אלהים

בָּאוּ גוּיִם בְּנַחֲלְתֶךּ טִמְאוּ אֶת הֵיכַל קְּדְשֶׁךְ שְׁמוּ אֶת הַיכַל קְּדְשֶׁרְ אֶת יְרוּשָׁלֵם לְעִיִּים: תהלים עט א

גליון חש"ם נמ' הריני כפרת משכבו. כעין זה במתני' רפ"ב

הנהות הגר"א (א) גמ' רב אסי הוה כו' רמב"ם. (הגר"ה בספרו

מוסף רש"י

הל׳ פסוקה על הרח״ש):

. הריני כפרת משכבו. יסורין הבאין עלי לכפרתו יהיו, ולשון כבוד הוא זה, כשהוא מוכיר אביו או רבו לחתר מיתתו לריך לומר כן

תום' ר"י הזקן מאימך קביל. דהואיל כבודה ד). *ואע"פ שלא תקבל מאביך, שהוא חכם ויש לחוש שלפעמים יהיה . לו חלישות הדעת על זה. גברא. בעל. נעיין. נראה ואבקשנו לך. דשפיר. שנטרפה דעתה וברח שלא יוכל לצאת ידי שמים. לקראת אמו. לכבדה. איתרח. שהה מעט. נתרצית. לכבוד אמו אלא שרוצה לחזור. ארווה שמחה. לא שאחר מיתה. הנשמע. שאנשי המקום מכירים שאומר בשמו, אבל אם אין אנשי המקום מכירים אלא בדבר (אביו) [עצמו], יתלה הדבר בכבוד עצמו ולא בכבוד אביו שלא יהיה לאביו אלא גנאי

אם יתלה בשמו. דבר שמועה. הלכה ששמע מאביו. וודאי אין הדין

ומתוך כך הותיר פליטה מישראל שאלמלא כך לא נשתייר משונאי ישראל שריד ופליט וכן הוא אומר כלה ה' את חמתו ויצת אש בציון כך פירש בקונטרם אך יש במדרשם שאסף אמר שירה על שטבעו בארץ שעריה משל לשפחה שהלכה לשחוב מים מן הבאר ונפל כדה לבאר והיתה מלטערת ובוכה עד שבאתה שפחת המלך לשאוב ובידה כלי של זהב ונפל אותו כלי שם התחילה הראשונה לשורר ואמרה עד עכשיו לא הייתי סבורה שיוליא שום אדם כדי שהוא של חרם מן הבאר שאינו נחשב ועכשיו מי שיוליא אותו של זהב יוליא כדי עמו כך בניא קרח שהיו בלועים כשראו שטבעו בארץ שעריה אמרו שירה אמרו מי שיוליה השערים יוליה גם הותנו לכך אמר אסף מזמור שהוא ממשפחת קרתם: ד' שרפון הויא ליה אמא. יש בירושלמים פעם אחת אמיה דר׳ טרפון אבדה פזמקי דידה בחלירה ויצאתה ממטתה לבקשו ושם ר' טרפון ידו תחת רגליה על הקרקע שלא תטנף רגליה והיתה דורסת על ידיו ועוד איתא בירושלמי דאמיה דר' ישמעאל כל שעתה ושעתה דהוה חתי רבי ישמעאל מבי מדרשא היתה רוחלת את רגליו והיתה שותה את המים כששמע רבי ישמעאל שהיתה עושה כך היה מסרב בדבר עד שבאת לפני חכמים והיתה קובלת על ר' ישמעאל בנה שלא היה מקיים מלות כיבוד ונבהלו חכמים בדבר ושאלו לרבי ישמעאל וספר להם המעשה ולוו לו שיניחנה לעשות רלונה ובענין זה

חמתו על העצים ועל האבנים שבביתו

פורתא הדר אתא אמר ליה אםי נתרצית לצאת המקום יחזירך לשלום אתא לקמיה כוא כיבוד: דרבי אלעזר א"ל חם ושלום דלמא מירתח רתח א"ל מאי אמר לך אמר ליה המקום יחזירך לשלום אמר ליה יואם איתא דרתח לא הוה מברך לך אדהכי והכי שמע לארונא דקאתי אמר אי ידעי לא נפקי ת"ר מכבדו בחייו ומכבדו במותו ִיבחייו כיצד הנשמע בדבר אביו למקום לא יאמר שלחוני בשביל עצמי מהרוני בשביל עצמי פטרוני בשביל עצמי אלא כולהו בשביל אבא במותו כיצד ההיה אומר דבר שמועה מפיו לא יאמר כך אמר אבא אלא כך אמר אבא מרי °הריני כפרת משכבו יוהני מילי תוך שנים עשר חדש מכאן ואילך אומר זכרונו לברכה לחיי העולם הבא תנו רבנן יחכם משנה שם אביו ושם רבו תורגמן אינו משנה לא שם אביו ולא שם רבו אבוה דמאן אילימא אבוה דמתורגמן אטו תורגמן לאו בר חיובא הוא אלא אמר רבא יישם אביו של חכם ושם רבו של חכם כי הא דמר בר רב אשי כי הוה דריש בפירקא איהו אמר אבא מרי ואמוריה אמר הכי אמר רב אשי: יֹת״ר איזהו מורא ואיזהו כיבוד יימורא לא עומד במקומו ולא יושב במקומו ולא סותר את דבריו ולא מכריעו כיבוד מאכיל ומשקה ©מלביש ומכסה מכנים ומוציא איבעיא להו

משנה אלא מכנהו בשמו ואומר כך אמר ומשקה ימלביש ומכסה מכנים ומוציא איבעיא להו פלוני: אבוה דמאן. אין המתורגמן משנה: אי נימא אבוה דפורגמן. משל אם לוחש לו חכם דבר הלכה בשם אביו של תורגמן להשמיע לרבים בשם אומרו לא ישנה לומר כך אמר אבא מורי אלא קורהו בשמו: **אטו סורגמן** לאו בר חיובא. לכבד את אביו הוא: די הוה דרש בפירקא. ולוחש דבר הלכה לתורגתן בשם רב אשי אביו איהו אתר לתורגתן כך אתר אבא תורי: ואמוריה. כשהוא יי משמיע לרבים בשם אומרו אומר כך אמר רב אשי ואינו אומר כך אמר אביו ואדוניו של חכם: לא עומד במקומו. במקום המיוחד לאביו לעמוד שם בסוד זקנים עם חביריו בעצה: ולא מ**כריעו**. אם היה אביו שיוחכם אחר חלוקין בדבר הלכה לא יאמר נראים דברי פלוני:

ומביאו לעוה"ב. שמכבדו בדברו דברים טובים ונחומים והמלאכה מטיל עליו בלשון רכה 0 מראה לו לורך השעה שאינן יכולין להתפרנם אלא ביגיעה זו. ובגמרת ירושלמי ש גרס מעשה בשניהם מעשה באחד שהיה מאכיל לאביו פסיוני פעם אחת אמר לו אביו מאין לך כל

אלה אמר לו סבא מה איכפת לך טחון ואכול כלומר לעום ואכול הראהו שקשה לו ושוב מעשה באחד שהיה טוחן בריחיים והיה לו אב זקן ושלח המלך בשביל אביו לבא לעבודת המלך אמר לו בנו אבא טחון ואני אלך תחתיך לעבודת המלך שאין לה הלבה: חמשה בני סמכי הוה ליה לאבימי בחיי אביו. ואפילו הכי כי הוה קרי ר' אבהו אבבא היה אבימי רך ופותח לו ואינו מניח לאחד מבניו לילך: אין אין. אפתח אפתח: איסמייעא מילמא. בעודו גחין לפניו שהבין במדרש מזמור אחד שבספר תהלים שלא היה מבין בו קודם לכן לדורשו. וי"מ ששמקרא זה לבדו דרש מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך וגו׳ קינה לאסף מיבעי ליה ודרש כך שאמר אסף שירה על שכילה הקב"ה חמתו בעלים ואבנים שבביתו ומתוך כך הותיר פליטה בישראל שאלמלא כך לא נשתייר משונאי ישראל שריד וכן הוא אומר כלה ה' את חמתו וילת אש בליון (איכה ד): כגון אכא. שאני ש אהוב לאבי ויקיר לאמי ועושין לי זאת מה אעשה: ליון דבר תורה הוא חלשה דעתיה. אם תקבל ממנו עבודה: אשרי מי שלא חמאן. שאי אפשר לקיים כבודם ככל הצורך והוא נענש עליהם: מרבניתיה. אומנת:0 נתרלית ללחת. סבור היה שדעתו לחזור למקומו לבבל: יחזירך לשלום. עד מקומך: אמר ליה. ר' אסי לר"א דלמא ח"ו מרתח רתח עלי רבי יוחנן: הנשמע בדבר אביו למקום. אם מכיר באנשי המקום שמכבדים אביו לחלוק לו כבוד לקבל דברים שיאמר בשמו אל יחלה הכבוד בעלמו ואפי׳ יודע שיכבדוהו כאביו אלא יתלה הכבוד באביו: שלחוני בשביל אבא. שהוא נריך לי אבל אם אינו נשמע למקום בדבר אביו כדבר עלמו אל ימלה באביו שאינו לו אלא גנאי: הריני כפרת משרבו. עלי יבא כל רע הראוי לבא על נפשו: מכאן ואילך. כבר קבל מה שקבל שאין משפט רשעי ישראל בגיהנם אלא י"ב חדשף: חכם משנה שם אביו כו'. חכם הדורש דרשה ברבים ולוחש לתורגמן והוא משמיע משנה שם אביו ושם רבו אם בא לומר דבר הלכה שאמר אביו או רבו לוחש לתורגמן כך אמר אבא מורי כך אמר רבי ומורי: אבל המורגמן. המשמיע לרבים אינו

בדמפרש שאח הכל החכח מאביו או מרבו אין החכם אומר כך אמר ר' פלוני אלא כך אמר לי רבי או כך אמר לי אבא מרי. אטו תורגמו וכו'. קס"ד דמקשה דה"ק שאם קבל החכם זאת השמועה . מאביו של תורגמן או מרבו של תורגמן ואמר החכם כך א"ל ר' פלוני, [התורגמן] ג"כ אומר כך אמר לי ר' פלוני בשם ר' פלוני, ומשום הכי מותיב אטו תורגמז לאו או רבו לקרות שמם לומר כך אמר ר' פלוני בשם ר' פלוני רבי או בשם אבא מרי. ומשני שם אביו של חכם. כלומר ודאי אם קבל החכם מאביו מרבו של תורגמן . דינא הוא כדקאמרת. דמשנה וברייתא איירי כולה באביו ורבו של חכם, וקאמר שאע"פ אינו משנה שמם ןשהחכם אומר כך אמר אבא מרי ר' פלוני]. והביא זה הר"ם בת"ת פ"ד [ה"ג]. וכתב שם אביו או שם רבו כשם אחרים מכנה את שמם.

ידעתי מאין הוציא זה. וכתב יראה שאין נזהר בכך אלא בשם שהוא פלאי שאין הכל דשים בו אבל השמות שקורים בהם העם כגון אברהם יצחק ירום ביאה אין נוחו בכן איא בשם שהוא כלא שאין היה שבים הגבי השפחה שקורים בהח הפני בון אבוהה יבוזק ויעקב ומשה ואהרן וכיוצא בהן בכל לשון ובכל זמן קורא בהן לאחרים שלא בפניו [ון]אין בכך כלום. ע"ג. (שהתכם אומר כך אמר אבא מרי והתורגמן אומר כך אמר ר' פלוני). אינו עומד במקומה. במדרגה אחת במקום המיוחד לאביו לעמוד שם עם זקני העיר. אינו יושב במקומר. שהוא יושב ממש. סותר. שחולק עליו. מכריע. שאם הוא ואחר חולקים לא

. [כן] באמו, שאינו חייב לומר כך לא כפרה ולא זכרונו אלא כשאומר דבר הלכה ששמע ממנו, כדקתני היה אומר דבר שמועה , דעלמא אינו חייב לכבדו בדברים אלו, והיינו דקתני בכרייתא ה אמר היה דובר בשמו. וכן תבין דעת הר"ם בממרים פ"ו [ה"ה] שכתב היה אומר דבר שמועה כלשון הברייתא. הריני כפרת משכבו. כלומר עלי יצא כל רע הראוי לבא בנפשו. תוך י״ב חדשים. שנדונים רשעים בגיהנם, אבל מכאן ואילך כבר קבל

איםתייעא מילתא. בעודו גחין לפניו שהבין ודרש מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך שלא היה מבין בו מקודם לכן ודרשו וי"מ שמקרא זה לבד דרש מזמור לאסף קינה לאסף מיבעי׳ ליה ודרש שאמר אסף שירה על שכילה הקב״ה

ומביאו לחיי העולם הבא אמר רבי אבהו כגון אבימי ברי קיים מצות כיבוד חמשה בני סמכי הוה ליה לאבימי בחיי אביו וכי הוה אתא רבי אבהו קרי אבבא רהים ואזיל ופתח ליה ואמר אין אין עד יומאי התם יומא חד אמר ליה אשקיין מיא אדאייתי ליה נמנם גחין קאי עליה עד דאיתער איםתייעא מילתיה ודרש אבימי ימזמור לאסף אמר ליה רב יעקב בר אבוה לאביי כגון אנא דעד דאתינא מבי רב אבא מדלי לי כסא ואמא מזגה לי ∘היכי איעביד א"ל ״מאמך קביל ומאבוך לא תקבל ידכיון דבר תורה הוא חלשה דעתיה רבי מרפון הוה ליה ההיא אמא דכל אימת דהות בעיא למיסק לפוריא גחין יוסליק לה∘ וכל אימת דהות נחית נחתת עלויה אתא והא משתבח בי מדרשא אמרי ליה עדייו לא הגעת לחצי כיבוד כלום זרקה יארנקי בפניך לים ולא הכלמתה רב יוסף כי הוה שמע קל כרעא דאמיה אמר איקום מקמי שכינה דאתיא אמר רבי יוחנן אשרי מי שלא חמאן רבי יוחנן כי עברתו אמו מת אביו ילדתו מתה אמו וכן אביי איני יוהאמר אביי אמרה לי אם ההיא ∘מרבינתיה הואי רב אסי הוה ליה ההיא אמא זקינה אמרה לי' בעינא תכשיטין עבד לה בעינא גברא ניעיין לך בעינא גברא דשפיר כותך או שבקה ואזל לארעא דִישראל שמע דקא אזלה אבתריה אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר לי׳ מָהו לצאת מארץ לחוצה לארץ א"ל יאסוריי לקראת אמא מהו א"ל איני יודע ין אתרח

פאה פ"א ה"א ובר"ן כאןן, תום' ר"י הזקן (המשך) שקבל. או כך